

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ЯВОРСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 42207/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

15 листопада 2007 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Яворська проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), Голова,
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Дж. Боррего Боррего (J. Borrego Borrego),
пані Р. Ягер (R. Jaeger),
п. М. Віллігер (M. Villiger), судді,
та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 16 жовтня 2007 року,
виносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 42207/04), поданою до Суду 18 листопада 2004 року громадянкою України пані Маєю Іванівною Яворською (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Юрієм Зайцевим, Міністерство юстиції.
3. 12 вересня 2006 року Суд вирішив направити на комунікацію Уряду скаргу заявниці щодо тривалості провадження. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви і її прийнятності одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася у 1945 році та проживає у м. Києві.
5. У травні 1993 року пані Б. (фізична особа) заповіла заявниці будинок. У квітні 1994 року пані Б. склала новий заповіт, за яким ця ж квартира заповідалась пані Д.
6. У січні 1995 року заявниця подала позовну заяву до Печерського районного суду м. Києва (далі — суд першої інстанції) про визнання заповіту, складеного на ім'я пані Д., недійсним, обґрунтовуючи це тим, що пані Б. не усвідомлювала значення своїх дій та не могла ними керувати в зв'язку зі станом її здоров'я.
7. Зазначене зауваження було підтверджено результатами посмертної психіатричної експертизи, проведеної 6 жовтня 1997 року.
8. Відповідно до рішення суду першої інстанції від 10 лютого 1998 року було призначено проведення почеркознавчої експертизи щодо встановлення записів в медичній картці пані Б. 20 жовтня та 23 листопада 1998 року було складено два висновки експертиз, в яких зазначалось про наявність недостовірних відомостей в медичній картці пані Б.
9. 7 червня 1999 року під час судового засідання було допитано експерта. Розгляд справи було перенесено на 27 вересня 2001 року.
10. 13 серпня 2002 року відповідачкою було заявлено клопотання про призначення повторної психіатричної експертизи. Цього ж дня суд призначив експертизу з метою встановлення, чи могли результати психіатричної експертизи від 6 жовтня 1998 року вплинути на експертні висновки від 20 жовтня і 23 листопада 1998 року. Провадження у справі було призупинено до отримання висновку експерта.
11. 13 січня 2003 року провадження було продовжено.

12. 5 березня 2003 року відповідачка заявила клопотання про призначення повторної судово-психіатричної експертизи. Цього ж дня судом було призначено проведення відповідної експертизи. При цьому експерту було поставлено те ж саме запитання, що і при призначенні експертизи від 13 серпня 2002 року.

13. 11 квітня 2003 року було складено експертний висновок. Висновок підтверджував, що результати психіатричної експертизи від 6 жовтня 1998 року могли вплинути на експертні висновки від 20 жовтня і 23 листопада 1998 року.

14. 4 травня 2003 року відповідачкою було заявлено клопотання про призначення повторної Судово-психіатричної експертизи.

15. 29 липня 2003 року було складено висновок про проведення повторної судово-психіатричної експертизи. Висновок підтверджував, що пані Б., чий підпис був на заповіті від 1994 року, могла розуміти значення своїх дій і керувати ними.

16. 8 грудня 2003 року судом першої інстанції було винесено рішення, відповідно до якого заявниці було відмовлено в задоволенні позову щодо визнання недійсним заповіту, складеного на ім'я пані Д.

17. Заявниця подала апеляційну скаргу, заявляючи, що експертиза від 29 липня 2003 року проводилась за копією медичної картки пані Б., а не за її оригіналом. Вона також стверджувала, що судом першої інстанції не були досліджені всі докази, надані нею.

18. 4 березня 2004 року апеляційним судом м. Києва було винесено ухвалу, відповідно до якої заявниці було відмовлено у задоволенні апеляційної скарги.

19. 24 травня 2004 року Верховний Суд України, не встановивши порушень у застосуванні судами норм національного законодавства при розгляді касаційної скарги, виніс ухвалу, відповідно до якої заявниці було відмовлено в задоволенні касаційної скарги.

ПРАВО

II. ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ

20. Заявниця стверджувала, що тривалість провадження не відповідає принципу протягом «розумного строку» відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції, що передбачає:

«Кожен має право на (...) розгляд його справи упродовж розумного строку (...) судом, (...), який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру (...)»

21. Уряд заперечив таке твердження.

22. Період провадження, який слід брати до уваги, розпочався з 11 вересня 1997 року, коли для України вступила в дію Конвенція. Однак для встановлення розумності тривалості вирішення спору слід враховувати стан провадження до цієї дати. Період провадження, який береться до уваги, закінчився 24 травня 2004 року. Він тривав 6 років і вісім місяців та охоплював розгляд справи в трьох інстанціях.

A. Щодо прийнятності

23. Суд зазначає, що ця заява не є явно необґрунтованою в сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції. Заява також не може бути визнаною непринятною з будь-яких інших підстав.

B. Щодо суті

24. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватися в світлі конкретних обставин справи з урахуванням наступних критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних державних органів, важливість предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших, «Фрідлендер проти Франції» (Frydlender v. France) [GC], № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

25. Уряд зауважив, що поведінка сторін призвела до затягування розгляду справи на три місяці. Суд зазначив, що затримки, які сталися з вини сторін, особливо з вини заявниці, не є значними та не призводили до значного затягування провадження.

26. Крім того, Уряд заявив, що не є відповідальним за ті затримки, що були спричинені в зв'язку з проведенням експертиз, які призначалися за клопотанням сторін.

27. Суд нагадав, що заявницю не може бути звинувачено в тому, що вона використовувала різні процесуальні можливості, які їй надавались відповідно до національного законодавства. Суд також зазначає, що експерт, який є незалежним при складанні експертного висновку, все ж таки перебуває під контролем суду, що здійснюється з метою проведення експертизи в рамках закону (рішення «Капуано проти Італії» (Caruano c. Italie), від 25 червня 1987 року, Серія А № 119-1, с. 11, п. 25).

28. У той же час Суд зауважує, що Уряд не надав жодних аргументів, щоб пояснити, які дії вживались в період з 7 червня 1999 року до 27 вересня 2001 року.

29. Після дослідження всіх матеріалів, що були надані, Суд вирішує, що Уряд не надав жодних фактів чи доказів, які б обґрунтовували тривалість провадження. Виходячи з своїх повноважень, Суд встановив, що тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

30. Відповідно в цій справі є порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКАРГИ

31. Заявниця також скаржилася на несправедливий судовий розгляд за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції. У цьому зв'язку Суд, дослідивши всі наявні в нього матеріали, не встановив жодних ознак порушення в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

32. Стаття 41 Конвенції зазначає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

33. Заявниця вимагала суму в розмірі 85 000 євро, що відповідає вартості квартири, яка була предметом спору.

34. Уряд не погодився з цими вимогами.

35. Суд не вбачає жодного причинного зв'язку між встановленим порушенням і заявленою шкодою та відхиляє цю вимогу.

B. Судові витрати

36. Заявниця не подала жодних вимог з цього приводу.

C. Пеня

37. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Проголошує скаргу щодо тривалості провадження прийнятною, а в іншій частині — непринятною;

2. Постановляє, що в цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;

3. *Відхиляє* вимогу щодо виплати справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою і повідомлено в письмовій формі 15 листопада 2007 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова